

2024 év madara - a kerecsensólyom

A kerecsensólyom kontinentális szinten is kiemelkedő természeti értékünk. Az Európai Unióban élő állományának több mint 60%-a Magyarországon fészkel, és világszinten a kárpát-medencei az egyetlen bizonyítottan stabil, enyhén növekvő állománya a fajnak. Megőrzésében a hazai természetvédelem felelőssége óriási, az MME 1974-es megalakulása óta kiemelt figyelmet fordít e fajra, ezért is lett a 2024-es MME 50 jubileumi év madara.

Megjelenés

Nagy termetű, széles szárnyú, az egerészólyvhoz hasonló méretű és színezetű sólyom, Euráziában csak az északi sólyom nagyobb nála, testhossza 47-55 cm, szárfesztávolsága 105-129 cm. A hím és a tojó hasonló megjelenésű. A hát és szárnyak földbarnák, rozsdás szegélyű tollakkal, az alsótest fehér alapon csepp alakú foltokkal mintázott, a tollatlan csüd és a lábujjak sárgák, a faroktollak szürkésbarnák, tojásdad rozsdaszínű foltokkal. A homlok piszkosfehér, a fejtető és tarkó rozsdássárga, keskeny fekete hosszanti sávokkal, a torok fehér. A fiatalok alsótestén a foltok elmosódottak, a lábuk hamvaskék.

Elterjedés

Alapvetően ázsiai [elterjedésű](#) madár, ezen belül is elsősorban Kína, Mongólia és Kazahsztán területén él, az európai állomány zöme Magyarországon és Ukrajnában található.

Táplálkozás

Nyílt, pusztai élőhelyigényű fajként talajon élő, közepes termetű rágcsálókra (ürgék, hörcsög, földimókusok stb.) specializálódott ragadozó, de képes kisebb, egér termetű fajokat is elejteni, ezek hiányában – klasszikus sólyomként viselkedve – gond nélkül átvált a repülő madarak, főként a seregély és galamb mérettartományú fajok zsákmányolására.

Élőhely

A fákkal, sziklával tarkított ázsiai sztyeppe madara. Zsákmányállatait nemcsak a sík vidéki nyílt élőhelyeken találja meg, ezért a domb- és hegyvidéki rövid fűvű gyepek is alkalmasak számára. A fák és a sziklafalak költőhelyként nélkülözhetetlenek számára.

Költés

A sólyomféle rokonság többi tagjához hasonlóan fészket nem épít. A sziklafalak párkányain holló fészket, fészke maradványát használja vagy a csupasz párkány törmelékes talajába alakít ki a tojó egy sekély mélyedést a tojásoknak, fás élőhelyeken pedig más közepes és nagy testű madarak, elsősorban ölyvek és sasok üres fészkeibe költözik be.

Évente egyszer költ, általában 3-4 tojást rak, az európai állomány fészkelése március végén, április elején kezdődik. A tojó naponta-kétnaponta rakja le a tojásokat és rögtön elkezdi kotlani, ezért a kikelő fiókák között akár egy hétnél is nagyobb idő- és méretkülönbség lehet. Főként a tojó kotlik, a hím csak rövid időre váltja a tojót, akit a kotlás ideje alatt, majd a kisfiókás időszakban a fiatalokkal együtt lát el élelemmel. A fiatalok kéthetes korától már mindkét szülőnek vadászni kell. A fiatalok öt-hat hét alatt válnak röpképesé, a hím és a tojó ezt követően még hetekig etetik őket, a zsákmányállatokat

pedig egyre inkább repülés közben adják át, vetetik el a fiókákkal, akik így fejlesztik röpképességüket és a préda megragadását.

Vonulás

Elterjedési területének túlnyomó részén vonuló, a déli és a közép-európai fészkelő állomány állandó. A fiókák utóbbi területeken is nagy területekre kóborolhatnak el, illetve klasszikus vonuló viselkedést is mutathatnak. A legnagyobb ázsiai telelőterületet egy dél-kínai élőhelysáv jelenti, de foltszerűen megtalálhatóak Afganisztán, Pakisztán és a Közel-Kelet területén, Afrikában a Szaharától délre, Európában pedig a mediterráneum nyílt vidékei.

Állomány nagyság

Világállományát 1990-ben 17 400-28 800, 2013-ban 6 100-14 900 párra becsülték, Európában ennek csak töredéke, mintegy 5%-a él. Magyarországról az 1980-as években majdnem eltűnt, akkor az ismert kerecsensólyom-párok száma alig tíz volt. Az akkor kezdődő, az MME által koordinált természetvédelmi munkának köszönhetően napjainkban ez a szám már 150 pár körül alakul.

Veszélyeztető tényezők

Potenciális solymászmadárként a tojások és a fiókák kiszedése, a felnőtt madarak befogása is állománycsökkentő tényező volt a múlt század második felében, amikor a megmaradt párok a mezőgazdasági területekről az Északi-Középhegység kevésbé kedvező sziklafalira húzódtak vissza. Emellett a nagyüzemi mezőgazdaság élőhely-átalakítása, a fő zsákmányállatot jelentő ürge hazai állományának összeomlása, a nem megfelelően alkalmazott rágcsálóirtó szerek, a ragadozó madarak illegális mérgezése, a fészekgazda madárfajok üldözése, az elektromos vezetékállomáson elszenvedett tömeges áramütés mind-mind egymást erősítő állománycsökkentő tényező.

Védelem

A sziklai fészkelőhelyek esetében az MME éveken át sikeresen alkalmazta az önkéntesekkel végzett fészekőrzést. Ugyancsak fontos lépés volt az ürge védetté nyilvánítása, majd a rágcsálók visszatelepítése (elsősorban a repterek füves területeiről) az egykori élőhelyeikre. A kerecsensólymok védelme érdekében is kezdődött el immáron több mint negyven éve a középfeszültségű oszlopfejek madárbaráttá alakítása, ami napjainkban is tart. Végül, de nem utolsó sorban alapvetően fontos védelmi fejlesztésként számos speciális, „örök” élettartamú alumínium költőláda került ki a nagyfeszültségű hálózat fém traverzeire. Itt a nyestektől és az emberektől is védetten költhetnek a kerecsenek, napjainkban a hazai állomány több mint kétharmada itt költ.

Sajtókapcsolat:

- Orbán Zoltán
- orban.zoltan@mme.hu

© Fotó: Csonka Péter
Kerecsensólyom.

© BirdLife Datazone
A kerecsensólyom világállományának elterjedése.

© Fotó: Csonka Péter
2024 év madara - a kerecsensólyom.

Eredeti tartalom: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/10003/2024-ev-madara-a-kerecsensolyom/>